

UDK 371.3:502(049.3)

Primljeno: 20. 11. 2022.

Stručni rad
Professional paper

Amina Odošašić

RECENTNI DIDAKTIČKO-METODIČKI PRISTUPI UPOZNAVANJU OKOLINE U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU

**(Nermin Tufekčić, *Metodika upoznavanja okoline u ranom
i predškolskom odgoju*, Univerzitet u Zenici - Islamski pedagoški
fakultet, Zenica 2022)**

Autor udžbenika *Metodika upoznavanja okoline u ranom i predškolskom odgoju* Nermin Tufekčić vanredni je profesor na predmetima Osnove ekologije u ranom odgoju i Ekološki odgoj na otvorenim prostorima pri Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici. Ovaj udžbenik objavljen 2022. godine, čiji je izdavač Islamski pedagoški fakultet u Zenici, namijenjen je studentima koji se educiraju za rad u predškolskim ustanovama, odgajateljima praktičarima ali i stručnim saradnicima koji se iz ugla svoje struke naučnoistraživački fokusiraju na promjene u odgojno-obrazovnom procesu predškolstva.

Udžbenik je rezultat naučnoistraživačkih spoznaja savremene nauke o odgoju utemeljenih na humanističko-razvojnoj orijentaciji, holističkom pristupu i integriranom planiranju. Bitna orijentacija i doprinos ove knjige ekološkom odgoju djece rane i predškolske dobi je i planiranje rada i praktičnih aktivnosti budućih odgajatelja na temelju Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa.

Udžbenik se sastoji od 20 poglavlja u kojima autor sinergijom teorijskih spoznaja i metodičkih smjernica iz oblasti ekologije, održivog razvoja, pedagogije i psihologije tretira važnost metodičkog pristupa ekološkim sadržajima u ranom i predškolskom

odgoju. Poglavlja udžbenika: „Predmet metodike upoznavanja okoline“, „Odgojno-obrazovni zadaci i sadržaji metodike upoznavanja okoline u vrtiću“, „Specifičnosti primjene pedagoških principa u metodici upoznavanja okoline“, „Odgojne metode u metodici upoznavanja okoline“, „Igra kao osnovni odgojni metod u metodici upoznavanja okoline“, „Sociološki oblici rada u metodici upoznavanja okoline“, „Odgojno-obrazovna sredstva u metodici upoznavanja okoline“, „Učenje djeteta o prirodi i društvu na otvorenim prostorima“, „Karakteristike aktivnosti djece u upoznavanju okoline“, „Pedagoške taktike u radu s djecom u upoznavanju okoline“, „Kompetencije odgajatelja za integrisani pristup upoznavanju okoline“, „Planiranje odgojno-obrazovnog rada u vrtiću“, „Programiranje odgojno-obrazovnog rada u vrtiću“, „Realizacija sadržaja prirodne sredine u vrtićkim aktivnostima“, „Vrtićke aktivnosti orijentacije u vremenu i prostoru“, „Realizacija sadržaja društvene sredine u vrtićkim aktivnostima“, „Saobraćajni odgoj u funkciji samozaštite djece“, „Projekat kao metodički oblik integrisanog učenja“, „Karakteristike rada s djecom s posebnim potrebama u vrtiću“ i „Evaluiranje i dokumentovanje aktivnosti u području upoznavanja okoline“ na vrlo konzistentan način obrađuju tematiku ekološkog odgoja djece rane i predškolske dobi.

Kroz ova poglavlja autor ukazuje na neraskidivu vezu pedagoškog i psihološkog sa dodacima inkluzivnog pristupa čime se uspostavlja kohezija kvalitetnog pristupa odgojno-obrazovnom radu svih činilaca ranog i predškolskog odgoja. Također, udžbenik sadrži i primjere pismenih priprema za usmjerene aktivnosti namijenjene djeci mlađe, srednje i starije uzrasne grupe koje na integrirani način, kroz makro- i mikroartikulaciju, tretiraju ekološke aktivnosti. Odgojni, obrazovni i funkcionalni zadaci su kreirani shodno razvojnim karakteristikama djece ciljne skupine. Jasno definiran zakonski okvir kurikulumu ranog i predškolskog odgoja usmjerava pravilan tok realizacije usmjerenih aktivnosti iz oblasti ekologije, što je autor istakao kroz cilj i namjenu predškolskog kurikulumu, integrirani kurikulum općenito, modele integriranja kurikulumu upoznavanja okoline i ulogu odgajatelja pri kreiranju kurikulumu.

Metodika upoznavanja okoline u ranom i predškolskom odgoju poseban akcent stavlja na igru izdvajajući istu kao osnovnu metodu rada sa djecom rane i predškolske dobi. Također, važan doprinos ove knjige je i pristup autora karakteristikama aktivnosti djece u upoznavanju okoline kroz sadržaje koji se odnose na igrolike aktivnosti, otkrivačke aktivnosti, posmatračke i receptivne aktivnosti, aktivnosti razumijevanja, uviđanja i rezoniranja, praktične, životne i radne aktivnosti, društvene aktivnosti, zdravstveno-higijenske i aktivnosti predstavljanja, izražavanja i kreiranja. Svaki od navedenih sadržaja obrađeni su iz ugla odgajatelja, s jedne, i ugla djeteta, s druge

strane. Odgajateljima su date smjernice kako metodički organizirati različite aktivnosti sa jasno definiranim benefitima realizacije.

Interesantno je primijetiti da je autor skrivenim kurikulumom istakao značaj alternativnih pedagogija kroz poglavlje „Realizacija sadržaja društvene sredine u vrtićkim aktivnostima“ kroz teme koje se tiču socijalnog razvoja djeteta i proslava u vrtiću kao i prosocijalnog ponašanja djeteta što je odlika waldorfske pedagogije, koja je nedvojbeno najviše vezana za ekološku pedagogiju. Također, kroz poglavlje „Projekat kao metodički oblik integrisanog učenja“ i sadržaje koji se tiču prednosti i izazova projektnog planiranja, uloge odgajatelja u istima, te strukturiranja i procesa projektnog planiranja uočljiva je spona između ekologije i Montessori pedagogije kao još jednog od alternativnih pravaca u pedagogiji.

Integrativni pristup ekologije i razvoja govora, usvajanja i razvijanja početnih matematskih pojmova, likovnog odgoja, muzičkog odgoja, tjelesnog i zdravstvenog odgoja kao i socio-emocionalnog razvoja uočljiv je kroz poglavlje „Pedagoških taktika u radu sa djecom u upoznavanju okoline“ u sadržajima koji se odnose na pozitivno potkrepljenje, diferenciranu instrukciju, te kroz poglavlja koja se odnose na realizaciju sadržaja prirodne sredine u vrtićkim aktivnostima kao i vrtićke aktivnosti orijentacije u vremenu i prostoru kroz sadržaje žive prirode, ljudskog organizma, prirodnih pojava i nežive prirode, razvoja osjećaja za vrijeme kod djece, orijentacije djece u vremenu, razvoja osjećaja za prostor kod djece i orijentacije djece u prostoru.

Svojim interdisciplinarnim pristupom ovaj udžbenik otvara nove uglove posmatranja odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Slikoviti prikaz aktivnosti za djecu rane dobi praćen odgovarajućim didaktičkim materijalima omogućava čitaocima da lakše shvate tematiku i pobliže razumiju svijet djetinjstva. Na ovaj način studenti, odgajatelji i stručni saradnici steći će kompetencije važne za rad sa djecom vrtićke dobi. Autor je ovom knjigom sadržajem knjige upotpunio izučavanje fenomena upoznavanja okoline iz ugla predškolske pedagogije i takva ona će obogatiti stručnu literaturu pedagoških nauka.

Na osnovu svega navedenog zaključujemo da udžbenik *Metodika upoznavanja okoline u ranom i predškolskom odgoju* Nermina Tufekčića nudi izuzetno značajan doprinos savremenim teorijskim i praktičnim spoznajama ekološke pedagogije i pedagogije općenito. Također, udžbenik ispunjava ciljeve osposobljavanja studenata za rad sa djecom rane i predškolske dobi, prepoznavanja i profesionalnog djelovanja iz ugla ekološke pedagogije u inkluzivnom okruženju, primjene adekvatnih odgojnih metoda i obrazovnih sadržaja primjerenih uzrasnoj dobi djeteta, prihvatanja holističkog pristupa u radu sa ekološkim sadržajima, adekvatnog reagiranja na odgojne i

obrazovne potrebe djece iz ugla ekologije, te shvatanja međuovisnosti svih segmenata odgojno-obrazovnog sistema.

Uzimajući u obzir činjenicu da je u Bosni i Hercegovini fenomen ekološkog odgoja nedovoljno istražen, udžbenik *Metodika upoznavanja okoline u ranom i predškolskom odgoju* predstavlja kvalitetan primjer za transformaciju obrazovnog rada kako u akademskom svijetu, tako i u praksi. Stoga, ovaj udžbenik će svoju čitalačku publiku pronaći na široj akademskoj sceni u predškolskim ustanovama koje svoj rad temelje na principa savremenih spoznaja o odgoju.

Adresa autorice
Author's address

Amina Odobašić
Univerzitet u Zenici
Islamski pedagoški fakultet
amina.odobasic@unze.ba